

ТЕМА № 2. ПОНЯТТЯ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ МИСЛИВСЬКИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Мета: з'ясувати зв'язки мисливського господарства з економікою, визначити площі та сертифікацію лісів України, порівняти економіку лісового та мисливського господарств

Обладнання: таблиці, олівець, лінійка, графік

Об'єкт дослідження: мисливське господарство

ТЕОРЕТИЧНІ ВІДОМОСТІ

Роль мисливської культури та традицій для розвитку мисливського господарства на основі інноваційних технологій.

Мисливство – це мистецтво, і в нашій багатій на культурні традиції країні потрібно прививати мисливцю культуру полювання задля того, щоб і наші онуки, правнуки могли насолоджуватися спілкуванням з природою.

Мисливське господарство як галузь – сфера суспільного виробництва, основними завданнями якого є охорона, регулювання чисельності диких тварин, використання та відтворення мисливських тварин, надання послуг мисливцям щодо здійснення полювання, розвиток мисливського собаківництва.

Тому впроваджувати і розвивати нові технології та технологічні прийоми необхідно як з урахуванням культури й традицій як вже існуючих, так і тих які формуються на перспективу, майбутні покоління людей в гармонії з природою.

В Україні історично сформувалися певні мисливські традиції, котрі нині становлять культуру нації. Розвиток мисливства в країні був зумовлений відповідними природними умовами і наявністю чималої кількості дичини. Мисливці полювали для того, щоб забезпечити своє господарство від хижих шкідників і щоб добути продукти харчування та сировину для домашнього виробництва в умовах натурального господарства. Були в наших предків і свої повір'я щодо поведінки на полюванні. Наприклад, виходити на перші лови слід було так, щоб ніхто ні в хаті, ні в селі не бачив, бо інакше не щаститиме впродовж мисливського сезону. У Карпатах і на Поліссі до кінця ХІХ ст. побутували різні приповідки, магичні дії, котрими супроводжувалися вихід на полювання і розкладання пасток.

Мисливське господарство в Україні ведуть 1010 юридичних осіб на площі 46,8 млн. га угідь, з них 32 млн. га (68,9%) надано в користування 385-ти організаціями Українського товариства мисливців та рибалок, 814 тис. га (1,7%) 25-ти господарствам Товариства військових мисливців та рибалок ЗС України, 8,3 млн. га (17,6%) 389-ти іншим організаціям (мисливські клуби, громадські мисливські організації, котрі не належать до структури УТМР), з них 381 господарство приватної форми власності. На 5,5 млн. га (11,7%) ведуть господарство 211 підприємств Держлісагентства. Для ведення мисливського господарства користувачам надано 8,7 млн. га (18,5%) лісових, 35,9 млн. га (76,7%) польових і 2,1 млн. га (4,4%) водно-болотних угідь. У

мисливському господарстві країни зайнято 7,3 тис. осіб, із них 5 тис. (68,4%) штатних егерів і 628 (8,6%) мисливствознавців. У системі Держлісагентства працює 1192 осіб (18,5%), з них 238 мисливствознавцями і 765 штатними егерями.

Шляхи та способи вирішення проблем мисливського господарства. Реалізація концепції передбачає за державної підтримки невідкладне, шляхом реформування вирішення екологічних, соціальних, правових та економічних аспектів ведення МГ з використанням вітчизняного та міжнародного досвіду.

1. Екологічний аспект з підвищення ефективності управління МГ передбачає:

- визначення найперспективніших для МГ регіону видів, які за мінімальних затрат на їх охорону і відтворення забезпечить максимальний вихід мисливської продукції;
- вдосконалення методів обліку мисливських тварин в умовах регіону;
- розроблення сучасних методів інвентаризації і бонітування мисливських угідь;
- проведення мисливського впорядкування та моніторингу дичини із застосуванням ГІС-технологій;
- регулювання та постійний контроль чисельності хижаків, шкідливих для МГ тварин (лисиця, вовк, сіра ворона та ін.);
- впровадження заходів із профілактики захворювань і боротьби з епізоотіями дичини;
- управління популяціями мисливських звірів та птахів, створення й оптимізація оптимальної структури основних видів мисливських звірів, прогнозування фауністичної ситуації;
- використання найпрогресивніших видів полювання: з підходу, засідки, приманюванням, із вишок, на вабу, стежкуванням та ін., перехід до вибіркового диференційованого за віком і статтю добування дичини, формування високопродуктивних популяцій;
- вольєр не розведення ратичних, спрямоване на вирощування звірів високих трофейних якостей для реалізації ліцензій, проведення полювання і розвитку мисливського туризму на комерційній основі;
- дотримання наукових рекомендацій з охорони диких тварин внаслідок проведення сільськогосподарських, лісгосподарських та інших робіт;
- здійснення біотехнічних заходів, спрямованих на збільшення чисельності мисливських звірів, проведення заходів із дичерозведення, реакліматизації та акліматизації мисливських видів, забезпечення повнішого використання кормової ємності угідь, підвищення їх продуктивності.

2. Вдосконалення соціально-правового та економічного аспектів у галузі МГ включає:

- сприяння розвитку товариств, клубів та інших об'єднань мисливців, запобігання монополізації мисливсько господарської діяльності;

- надання у довготермінову оренду на конкурсній основі мисливських угідь користувачам, які несуть відповідальність за збереження та невиснажливе використання мисливських ресурсів;
- скасування договору оренди угідь у випадку зменшення мисливських ресурсів, спричинених непрофесіоналізмом, бездіяльністю орендаторів;
- аналіз середньорічного господарського приросту в популяціях ратичних за останні п'ять років і визначення МГ, котрі вимагають постійного контролю із сторони органів державного мисливського контролю;
- недопустимість вилучення у користувачів наданих мисливських угідь без проведення екологічної експертизи матеріалів з їх вилучення;
- нормативне та адміністративне забезпечення компенсаційних платежів за правомірні та неправомірні дії, які погіршують стан мисливських ресурсів і середовища їх існування;
- створення умов, за яких є економічно не вигідне незаконне та нераціональне використання мисливських ресурсів;
- створення цільового фонду охорони та відтворення мисливських тварин, з передбаченням у ньому акцизного збору від реалізації мисливської зброї, боєприпасів, спорядження тощо і використання цих коштів на відтворення мисливської фауни, зокрема рідкісних видів звірів (ведмідь, зубр та ін.);
- законодавче забезпечення статусу мисливської охорони;
- створення фонду матеріальної допомоги сім'ям працівників МГ, які загинули при виконанні службових обов'язків;
- посилення ефективного державного контролю за охороною і збереженням мисливських ресурсів;
- введення єдиного банку даних про осіб, які порушили правила полювання;
- користувач мисливських угідь створює єгерську службу з розрахунку не менше як один єгер на 5 тис. га відкритих угідь, 3 тис. га лісових, 1,5 тис. га гірсько-лісових, 1 тис. га водно-болотних, а також самостійно визначає терміни, обсяги і способи добування мисливських тварин у межах чинних правил полювання;
- матеріальне стимулювання єгерської охорони за виявлені випадки порушень правил полювання;
- укомплектування вакансій районних мисливствознавців спеціалістами з фаховою освітою, забезпечення їх форменим одягом, табельною зброєю, засобами зв'язку, транспортом, спецзасобами та ін.;
- грошова винагорода за добування вовка, зменшення його чисельності у Карпатах до 100-150 особин, на Поліссі не більше 100 голів;
- розроблення положення про мисливські трофеї;
- розвиток таксидермії, проведення регулярних виставок мисливських трофеїв;
- розвиток мисливського собаківництва (затвердження стандарту українського карпатського гончака);

– розвиток інфраструктури і сфери послуг у мисливському господарстві, організацію мисливського та екологічного туризму, трофейного полювання; 1

– збереження історичної спадщини і досвіду, традицій полювання та ведення мисливського господарства;

– покращення пропагандистської роботи (тиражування буклетів, календарів, видання популярної літератури тощо) серед мисливців і населення регіону, поширення знань та регулярне висвітлення у ЗМІ питань культури, етики і традицій полювання, екологічного виховання населення.

3. Наукове забезпечення МГ передбачає:

– покращення фінансового стану та матеріальної бази наукових установ, створення науково-дослідних базових МГ;

– впровадження наукових розробок і рекомендацій з охорони, відтворення та раціонального використання мисливських ресурсів;

– обґрунтування заходів з реакліматизації та акліматизації мисливських видів;

– вдосконалення підготовки фахівців МГ, підготовку кадрів необхідного кваліфікаційного рівня (від молодшого спеціаліста до магістра мисливського господарства) і забезпечення сприятливих умов для роботи випускників навчальних закладів;

– організацію постійно діючих курсів підвищення кваліфікації працівників МГ на основі мисливських традицій, передового досвіду вітчизняної і зарубіжної освіти, з урахуванням сучасної соціально-економічної та екологічної ситуації, міжнародних договорів зі збереження біорізноманіття та використання тваринного світу на засадах багатофункціонального, наближеного до природи ведення лісового господарства та лісокористування;

– підготовку наукових кадрів для проведення досліджень з мисливсько-господарської тематики;

– систематичне проведення навчально-практичних семінарів, конференцій з ведення.

Хід роботи

Завдання 1. Поясніть зв'язки мисливського господарства з галузями економіки.

Завдання 2. Заповніть таблицю:

Таблиця 1. FSC – сертифіковані ліси України

Область	Площа лісових ділянок, га	FМ/CoC (сертифікація)
Вінницька		
Волинська		
Житомирська		
Закарпатська		
Івано-Франківська		
Київська		
Кіровоградська		
Львівська		
Полтавська		
Рівненська		
Сумська		
Тернопільська		
Хмельницька		
Черкаська		
Чернівецька		
Чернігівська		
Всього		

Завдання 3. Дайте визначення таких понять, як «економіка лісового господарства» і «економіка мисливського господарства». Окресліть істотні відмінності між ними.

Економіка лісового господарства – це ...
Економіка мисливського господарства – це ...
Відмінності
1.
2.
...

Завдання 4. Проаналізуйте діаграму «Закріплення мисливських угідь за користувачами, %», та напишіть висновки.

Контрольні питання

1. Що таке економіка мисливського господарства?
2. Чим відрізняється економіка лісового господарства від мисливського?
3. Які існують зв'язки мисливського господарства з економікою?
4. Яке закріплення мисливських угідь за користувачами в Україні?
5. В яких областях України є сертифіковані ліси?
6. Чому в одних регіонах їх менше, а в інших більше?
7. Що необхідно для управління мисливським господарством?
8. Екологічний аспект з підвищення ефективності управління МГ передбачає?
9. Вдосконалення соціально-правового та економічного аспектів у галузі МГ включає?
10. Наукове забезпечення МГ передбачає?